הַדַּק הַנּוֹפֵל מִן הָעֵץ כְּשֶׁמְּגָרְרִים אוֹתוֹ בְּמַגָּרָה). הַגָּהָה: יֵשׁ אוֹמְרִים דְּמַתָּר לְהַטְמִין (כד) בְּסָלָעִים אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹסִיפִין הֶבֶל, דְּמִלְתָא דְּלֹא שְׁכִיחָא לֹא גָּזְרוּ בֵּיהּ רַבָּנָן (תוספות (ב"ב יט. ד"ה מסוס) ומרדכי ריש פרק לא יחפור (סה ס"ג סי' תקיט)): **ד** **ט**אַף עַל פִּי שֶׁאֵין טוֹמְנִין בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁאֵין מוֹסִיף הֶבֶל, אִם טָמַן בּוֹ מִבְּעוֹד יוֹם (כה) [א]וְנִתְגַּלָּה (ו) מִשֶּׁחָשְׁכָה מַתָּר לַחֲזֹר וּלְכַסּוֹתוֹ, [ב]וְכֵן אִם רָצָה לְהוֹסִיף עָלָיו בְּשַׁבָּת מוֹסִיף, [ב]וְכֵן אִם רוֹצֶה לְטֹל כֻּלּוֹ וְלָתֵת אַחֵר בִּמְקוֹמוֹ, בֵּין שֶׁהָרִאשׁוֹן חַם יוֹתֵר מֵהַשֵּׁנִי בֵּין שֶׁהַשֵּׁנִי חַם יוֹתֵר מֵהָרִאשׁוֹן, (כו) אֲפִלּוּ לֹא הָיָה מְכֻסֶּה אֶלָּא בְּסָדִין יָכוֹל לִטֹּל וּלְכַסּוֹתוֹ בִּגְלוֹפְקָרִין. [ל]וְהוּא שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה הַקְּדֵרָה כָּל צָרְכָּהּ, אֲבָל אִם אֵינָהּ מְבֻשֶּׁלֶת כָּל צָרְכָּהּ אֲפִלּוּ לְהוֹסִיף עַל הַכִּסּוּי אָסוּר, שֶׁתּוֹסֶפֶת זֶה (כז) * גּוֹרֵם לָהּ לְהִתְבַּשֵּׁל: **ה** (כח) [מ]אִם פְּנָּה הַתַּבְשִׁיל כְּשֶׁבַּת מִקְּדֵרָה שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בָּהּ (כט) לִקְדֵרָה אַחֶרֶת, מֻתָּר (ח) לְהַטְמִינוֹ (ל) [נ]בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל: **ו** (לא) [ס]מֻתָּר לְהַטְמִין בְּשַׁבָּת (לב) דָּבָר צוֹנֵן בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל כְּדֵי שֶׁתִּפְיג צִנָּתוֹ, * [ע]אֲבָל בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל, * אֲפִלּוּ לְהַטְמִין צוֹנֵן גָּמוּר וַאֲפִלּוּ מִבְּעוֹד יוֹם נַמִּי אָסוּר: **ז** [פ]כָּל הַיְכָא דְּאָסְרִינַן הַטְמָנָה אֲפִלּוּ בִּקְדֵרָה מְבֻשֶּׁלֶת (לג) כָּל צָרְכָּהּ אָסְרִינַן, (לד) וַאֲפִלּוּ מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ.

ט שבת נ"א (ע"א). י שם בגמרא. כ שם ברבן שמעון בן גמליאל. ל טור ויסמ"ג (לאוין סה) ויסמ"ק (מצוה רפב) והתרומה (ס"ו לא). מ שם ברבן שמעון בן גמליאל. נ טור ורמב"ם בפרק ד' מהלכות שבת (ה"ח). ס שם במשנה לפרש רמב"ם שם (ה"ח), ורא"ש (כג: ד"ה אמר) ובשם הגאונים. ע רי"ן (שם ד"ה הלכך), מפילוץ דאנשי טבריה שם (ע"ב). פ סמ"ג (שם) ויסמ"ק (שם) והתרומה (שם) לדעת רבנו תם שם במשנה מ"ז (ע"ב תוס' ד"ה במה).

בַּאֵר הַיטֵב

ד (ו) **מְשֻׁחָשְׁכָה.** אֲבָל אִם נִתְגַּלָּה מִבְּעוֹד יוֹם אָסוּר לְכַסּוֹתוֹ וּבְיֹד"ח (ס"ד) וּבְיֵרֵךְ אַהֲרֹן (הגה"ט): אֶלָּא דְּבָר חַם שֶׁהוּא בִּכְלִי רִאשׁוֹן שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל, אֲבָל אִם פְּנָּה הֲוָה לֵיהּ כְּמַטְמִין אֶת הַצּוֹנֵן דְּמֻתָּר. וּמִשְּׁעָם זֶה נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ הֶחֱזִירוֹ לִכְלִי הָרִאשׁוֹן נַמִּי שְׁרֵי דִּכְבָר אֵין לוֹ דִּין כְּלִי רִאשׁוֹן, וְאֶפְשָׁר אֲפִלּוּ בִּכְלִי רִאשׁוֹן אִם נִתְקָרֵר קְצָת שְׁרֵי לְהַטְמִינוֹ.

בֵּאוּר הֲלָכָה

פָּסַק כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ד ה"א) דְּסָבִירָא לֵיהּ דִּכְלִי גַּוְונֵי אָסוּר, וְעַיֵּן בְּבֵ"ח (ס"ב) שֶׁכָּתַב דְּדַעַת הַטּוּר שֶׁפּוֹתֵם לְהַחְמִיר מִשּׁוּם דְּסָבִירָא לֵיהּ לְדִינָא כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם, אֲבָל שֶׁהָרַבָּה רִאשׁוֹנִים לֹא סְבִירָא לְהוּ כֵּן מִשּׁוּם הָכִי דַּעַת כָּפָּה אַחֲרוֹנִים לְהָקֵל בָּזֶה. וְנִרְאֶה לִי דְּטַעַם הַטּוּר הוּא דְּאַף דִּבְגְמָרָא דִּילָן מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, כֵּיוָן דְּהִירוּשַׁלְמִי פָּרֵק בָּמֶה טוֹמְנִין (פ"ד ה"א) פְּשִׁיטָא לֵיהּ בָּזֶה לְאָסוּר בְּכָל גַּוְונֵי כְּוָותֵיהּ נְקָטִינַן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר יַד מְלָאכִי (כללי הבי"ח אות צד):

ד * גּוֹרֵם לָהּ לְהִתְבַּשֵּׁל. כְּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יג), **כְּשֶׁשִּׁמּוּנָה בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל פָּשׁוּט שֶׁאֵינוֹ גּוֹרֵם בְּשׁוּל כְּלָל, אֶלָּא מֵירֵי בְּדֶרֶךְ שְׁכִיבָה** [קְטוּמִים, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר לְהַעֲמִיד שָׁם לְהַמְחֵבֵּר קְדֵרָה שֶׁאֵין מְכֻשֶּׁלֶת כָּל צָרְכָּהּ], וּלְמַעֲלָה מְכַסֶּה בִּכְבָדִים בְּעִנְיָן שֶׁאֵין נוֹגְעִים בַּקְּדֵרָה וְכַמְבֹאָר בְּסָעִיף ח' דְּמֻתָּר לְהַטְמִין בְּדֶרֶךְ זֶה, וְאֵז גּוֹרֵם בְּשׁוּל עַל יְדֵי הוֹסֶפֶת כִּסּוּי. [ג]**וּבְסֵפֶר בֵּית מֵאִיר חוֹלֵק עָלָיו וְכָתַב דְּפַשִׁטְיוּת הַשּׁוּר וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַשְׁמַע דְּמֵירֵי בְּכָל גַּוְונֵי, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר נַהַר שָׁלוֹם** (סק"ח), וְהַטַּעַם כָּתַב בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר דְּכִשְׁמִּטְמִין דָּבָר רוֹתֵחַ שֶׁעוֹמֵד בְּרִתְיחָתוֹ וּמִתְבַּשֵּׁל, אַף שֶׁמִּטְמִין בְּדָבָר שֶׁאֵין מוֹסִיף הֶבֶל אֶלָּא מַעֲמִידוֹ בַּחֲמִימוּתוֹ וּבְרִתְיחָתוֹ, כָּל שָׁעָה שֶׁמַּאֲרִיךְ הָרִתְיחָה וְהַבִּשּׁוּל מִתְבַּשֵּׁל הַמַּאֲכָל יוֹתֵר וּבְהוֹסָפָה גּוֹרֵם בְּשׁוּל, וְזֶה מוּכָח מִפֵּרוּשׁ רַשִׁ"י דַּף נ"א (ע"א ד"ה גלופקרא), וְנוֹטֵל אֶת הַגְּלוֹפְקָרִין אִם יָרֵא שֶׁמְּקַדֵּיחַ תַּבְשִׁילוֹ אַף שֶׁגְּלוֹפְקָרִין אֵינָם מוֹסִיפִין הֶבֶל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וְכֵן מוּכָח בְּאוֹר הַגְּרַ"א דְּסָבַר כְּבֵית מֵאִיר,** וְהוּא בְּתִחַּלַת סָעִיף ב' דְּהֵבִיא רְאָיָה שָׁם דַּאֲפִלּוּ נִתְבַּשְּׁלָה כָּל צָרְכָּהּ מַהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן עַיִן שָׁם, **וְלָכֵן לֹא הָעֲתַקְתִּי דִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם לְהַלָּכָה:**

ו * אֲבָל בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל וְכוּ'. עַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס"ק כא) **שֶׁכָּתַב דְּבְחוּל מַתָּר, אַף שֶׁגַּם הוּא מִדְּבָרִים הַמּוֹסִיפִין הֶבֶל וְזֶהוּ רַק לְדְבָרִים חֲמִין אֲבָל לְדְבָרִים קָרִים מֻתָּר הוּא:**

*** אֲפִלּוּ לְהַטְמִין צוֹנֵן גָּמוּר וְכוּ'.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁהֵבִיא הַמָּקוֹר מַהָא דְּשַׁבָּת מ"ח (ע"א) דְּנַהֲרֵיהּ רַבָּה לְעַבְדָּא דְּרֵישׁ גְּלוּתָא דְּאַנַח כִּפּוָּא דְּמַיִם אִם נִתְקָרֵר עַד שֶׁאֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ, גַּם כֵּן נִרְאֶה דְּשָׁרֵי לְהַטְמִינוֹ (ל) אִם נִתְכַּוֵּן בְּפֵרוּשׁ כְּדֵי לְקָרֵר אוֹ בְּסָתָם לְאֵיזֶה סִבָּה: **(ל) בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ וְכוּ'.** דִּבְדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל אֲפִלּוּ צוֹנֵן גָּמוּר אָסוּר וּכְדִלְקַמַּיהּ: **ו (לא) מֻתָּר לְהַטְמִין וְכוּ'.** וַאֲפִלּוּ (לב) דָּבָר צוֹנֵן. כְּגוֹן מַיִם (לג) אוֹ תַּבְשִׁיל תַּחַת קָרִים וּכְסָתוֹת: **ז (לג) כָּל צָרְכָּהּ וְכוּ'.** וְלֹא דָּמֵי לִשְׁהִיָּה עַל גַּבֵּי כִּירָה דִּלְכַלַּי עֲלְמָא מֻתָּר בְּמֻכְשָׁל כָּל צָרְכּוֹ וּכְבִכְסִימְן רנ"ג (ס"א), (לד) דְּסָתָם הַטְמָנָה עִקָּרוֹ הוּא לְצָרְכּוֹ מֶחָר וְצָרִיךְ חִתּוּי טְפֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרֵר הַתַּבְשִׁיל וּלְקַמָּן בְּכָל גַּוְונֵי לְחִתּוּי [אִם יַטְמִין בְּרֶמֶץ, וְנִזְרוּ מִשּׁוּם זֶה בְּכָל דָּבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל וְכַנַּ"ל], וַאֲפִלּוּ אִם מַטְמִין (לה) לְצָרְכּוֹ הַלַּיְלָה לֹא חִלְקוּ חֲכָמִים בְּגִזְרָתָם, (לה) מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשִׁהְיָה דְּסָתָם שֶׁהִיא הוּא רַק לְצָרְכּוֹ הַלַּיְלָה שֶׁהֲרֵי מַנִּיחָהּ מְגֻלָּה וְלֹא יִתְקָרֵר בִּזְמַן מוּעָט וְלֹא חִיְישִׁינַן לְחִתּוּי בָּזֶה: **(לד) וַאֲפִלּוּ מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ.** וּבְדִיעֲבַד מֻתָּר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כה) רַשִׁ"י (שם ד"ה נעורת): **(כה)** פְּרִי מִגְדִּים (א"א ס"ק יא) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ה): **ד (כג)** טַ"ז (סק"ד) וְהַגְּרַ"א: **(מד)** אַף דְּהֵבֵ"ח (ס"ד) מֵקֵל בָּזֶה וְכֵן מְצַדֵּד בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יג), סְתָמֵי כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁפָּסַק כָּהֲרִאשׁוֹנִים הַמַּחְמִירִים בָּזֶה, שֶׁבִּירוּשַׁלְמִי (פ"ד ה"ג) מְפֹרָשׁ בְּהֵדָיא כֵּן וְכֵן מַשְׁמַע דַּעַת הַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ וְכֵן פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם (סי' ב, הערוכה סק"ח) וְהַגְּרַ"ז (ס"ח) [וְגַם בְּמִאירִי (נ: ד"ה המשנה השניה) מָצָאתִי כֵּן]: **(מה)** דְּגַם הַבֵּ"ח (שם) מוֹדֶה בָּזֶה עַיֵּן שָׁם. **וּמוּכָח בְּאוֹר הַגְּרַ"א דְּאֲפִלּוּ אִם גִּלְּהוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת גַּם כֵּן אָסוּר לְכַסּוֹתוֹ בְּשַׁבָּת.** **ה (מ)** פְּרִי מִגְדִּים (שם): **(מא)** יְרוּשַׁלְמִי (א"א ס"ק יח): **(מב)** עַיֵּן שָׁם שְׁמוּכָח כֵּן: **(מג)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח): **(מד)** פְּרִי מִגְדִּים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"ה) וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"ט), וְאַף דִּלְפִי מַה שֶׁכָּתַב בְּאִשֵּׁל אַבְרָהָם (ס"ק יח) הַמַּגֵּן אַבְרָהָם מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה אִם הוּא בְּמָקוֹם הַצָּרֵךְ דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ אַדַּעַת הַמְחַבֵּר בְּשו"ת סָעִיף ד' דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּכֵיוָן שֶׁנִּצְטַוָּן קְצָת מַחֲמִימוּתוֹ שְׁאֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ חָשׁוּב כְּצוֹנֵן, וּלְאַפּוּקֵי מִמַּה שֶׁכָּתַב הָרַמְ"א שָׁם בְּסָעִיף ט"ו בְּהֶגֵּהּ דְּאִם לֹא נִצְטַוָּן לְגַמְרֵי לֹא חָשִׁיב כְּצוֹנֵן, וּלְפִי זֶה אֶפְשָׁר דְּאֵין לְהָקֵל גַּם כֵּן לְעִנְיַן הַטְמָנָה: **(ל)** כֵּן מוּכָח מִבֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש אבל) מִמַּה שֶׁהִסְכִּים לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ד ה"ה) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים לְדִינָא עַיֵּן שָׁם: **ו (לא)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו): **(לב)** גְּמָרָא (מח.): **ז (לג)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) בְּשֵׁם הַטּוּר: **(לד)** מָרְדְּכַי"א לְעֵיל בְּסָעִיף א' [הַגְּרַ"ז (ס"א)]: **(לה) וְאִם מַשְׁהֶה לְצָרְכּוֹ מָחָר גַּם כֵּן שְׁרֵי, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא מְגֻלֶּה מִתְקָרֵר הַרְבֵּה וְחִתּוּי מְעַט לֹא יוֹעִיל לוֹ** [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח)]:

[א] כתב בשו"ע הרב (ס"ח): אם היה טמון בתחילת כניסת (השבת) הלילה ואח"כ נתגלה מותר לחזור ולכסותו בין שנתגלה מאליו בין שגילהו בידים אע"פ שלא היה בדעתו לחזור ולכסותו. [ב] ובשו"ע הרב (ס"ח) פסק כהמג"א שאסור דווקא בקדירה טמונה המונחת ע"ג כירה שתחתיה גחלים. [ג] ובשו"ע הרב (קו"א סק"א) נשאר בצ"ע.

ליקוטי דברי הרב: א]
עוז והדר
Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַגָּהוֹת: *וְכֵן עִקָּר. (לה) וְיֵשׁ מְקִלִּין וְאוֹמְרִים דְּכָל שֶׁהוּא חַי (לו) לְגַמְרֵי אוֹ נִתְבַּשֵּׁל *כָּל צָרְכּוֹ מֻתָּר בְּהַטָּמָנָה כְּמוֹ (ט) בְּשֶׁהוּי, וְכֵן שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן רנ״ג (ס״ע). וּבְמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהָקֵל עַל פִּי סְבָרָא זוֹ אֵין לְמִחוֹת בְּיָדָם, אֲבָל אֵין לִנְהֹג כֵּן בְּשֶׁאָר מְקוֹמוֹת: ח אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לְהַשְׁהוֹת (לז) קְדֵרָה עַל גַּבֵּי כִּירָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ גֶּחָלִים עַל פִּי הַדְּרָכִים שֶׁנִּתְבָּאֲרוּ בְּסִימָן רנ״ג (ס״ע), צאִם הוּא מְכֻסֶּה בִּכְלֵי גְּדִים, אַף עַל פִּי שֶׁהַכֵּלִים אֵינָם מוֹסִיפִים הֶבֶל מַחֲמַת עַצְמָן, מִכָּל מָקוֹם (לח) מֵחֲמַת אֵשׁ שֶׁתַּחְתֶּיהָם מוֹסִיף הֶבֶל *) [וְאָסוּר]. קוּמִימְהוּ (לט) כָּל שֶׁהוּא בְּעִנְיָן שֶׁאֵין הַבְּגָדִים נוֹגְעִים בַּקְּדֵרָה, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ אֵשׁ תַּחְתֶּיהָ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה דֶּרֶךְ הַטָּמְנָה שָׁרִי. (מ) הִלְכָךְ הֵיכָא שֶׁמַּעֲמִיד קְדֵרָה עַל גַּבֵּי כִּירָה אוֹ כּוֹפָּח שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גֶּחָלִים (מא) וְאֵין שׁוּלֵי הַקְּדֵרָה *נוֹגְעִים (י) בַּגֶּחָלִים, שְׁהוּי מִקְרֵי וּמֻתָּר עַל פִּי הַדְּרָכִים שֶׁנִּתְבָּאֲרוּ בְּסִימָן רנ״ג (סס). רוְאִם נָתַן עַל הַקְּדֵרָה כְּלִי (מב) רָחָב שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּצִדֵּי הַקְּדֵרָה וְנָתַן בְּגָדִים עַל אוֹתוֹ כְּלִי רָחָב מֻתָּר, דְּכֵיוָן שֶׁאֵין הַבְּגָדִים נְתוּנִים אֶלָּא עַל אוֹתוֹ כְּלִי רָחָב שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּצִדֵּי קְדֵרָה (מג) אֵין כָּאן הַטָּמְנָה. (מד) שוְכֵן מֻתָּר לְהַנִּיחַ הַקְּדֵרָה בְּתַנּוּרִים שֶׁלָּנוּ עַל יְדֵי שֶׁיִּתֵּן בְּתוֹכָהּ חֲתִיכָה חַיָּה, (מה) וְהוּא שֶׁלֹּא תְּהֵא הַקְּדֵרָה נוֹגַעַת בַּגֶּחָלִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּכֻסֶּה

צ טור ושאר פוסקים. *) כן צריך לומר על פי הבית יוסף (ד״ה ומ״ש רבינו אבל). ק טור לדעת הרא״ש (פ״ד סי׳ ב) והרן״ן (כב. ד״ה אבל) שם. ר רן (שם ד״ה ולפי) לדעת רבינו יונה והרשב״א (מז: ד״ה גמ׳ קופה). ש מדברי הרא״ש שם.

בֵּאוּר הַגְּרָ״א

מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד), וְעַיֵּן סִימָן שי״ח (ס״ד): ז (ט) בְּשֶׁהוּי. וּלְדַעַת יֵשׁ אוֹמְרִים אֲפִלּוּ נִתְבַּשֵּׁל כְּמַאֲכַל בֶּן דְּרוֹסַאי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רנ״ג: ח (י) בַּגֶּחָלִים. וּלְדִבְרֵי רַמ״א

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְכֵלִי עַלְמָא בְּמִצְטַמֵּק וְרָע לוֹ וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף א׳: (לה) וְיֵשׁ מְקִלִּין וְכוּ׳. קַאי אַהַטְמָנָה בִּדְבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל מִבְּעוֹד יוֹם, אֲבָל לְהַטְמִין בְּשַׁבָּת בִּדְבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל (ט) אֲפִלּוּ מְבֻשָּׁל כָּל צָרְכּוֹ וּמְצֻטְמָק וְרַע לוֹ אָסוּר לְכֵלִי עַלְמָא [הַגְרָ״א וּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק טז)]: (לו) לְגַמְרֵי. סְבִירָא לְהוּ כֵּיוָן שֶׁהוּא חַי אֲפִלּוּ אִם הָיָה מֻטְמָן בְּרֶמֶץ לֹא הָיָה מִתְבַּשֵּׁל עַל יְדֵי הַחַמּוּי לְצָרְךְ הַלַּיְלָה, וְעַד לְמָחָר בְּלָאו הָכִי יִתְבַּשֵּׁל, וּלְכָךְ לֹא חִיְּישִׁינַן: ח (לז) קְדֵרָה עַל גַּבֵּי כִּירָה. דְּהַיְינוּ שֶׁמַּעֲמִידָהּ עַל גַּבֵּי כִּירָה מִלְמַעְלָה עַל פִּיהָ וְאֵין שׁוּלֵי הַקְּדֵרָה נוֹגְעִין בַּגֶּחָלִים כְּלָל [וְהוּא הַדִּין (לו) בְּכִהֲאי גַּוְנָא אִם עוֹמֶדֶת עַל גַּבֵּי כִּסֵּא שֶׁל בֶּרְזֶל בְּתוֹךְ כִּירוֹת שֶׁלָּנוּ], וְגַם תִּהְיֶה הַקְּדֵרָה מְבֻשָּׁל כָּל צָרְכָּהּ לְפִי דַּעַת הַמְחַבֵּר שָׁם: (לח) מֵחֲמַת אֵשׁ שֶׁתַּחְתֶּיהָם. וַאֲפִלּוּ (מ) אִם מְפֻזָּר אֵפֶר עַל גַּבֵּי הַגֶּחָלִים מִכָּל מָקוֹם מוֹסִיף הֶבֶל הוּא: (לט) כָּל שֶׁהוּא וְכוּ׳. דְּהַיְינוּ כְּעֵין שֶׁצַּיֵּר הַמְחַבֵּר בְּסָמוּךְ: (מ) הִלְכָךְ הֵיכָא וְכוּ׳. עַתָּה חָזַר לְפָרֵשׁ בְּקִצּוּר מַה שֶּׁכָּתַב בְּתְחִלַּת הַסָּעִיף אַף עַל פִּי שֶׁמֻּתָּר לְהַשְׁהוֹת, וּמַה שֶּׁכָּתַב לְבַסּוֹף דִּבְעִנְיָן שֶׁאֵין הַבְּגָדִים נוֹגְעִין מֻתָּר: (מא) וְאֵין שׁוּלֵי הַקְּדֵרָה וְכוּ׳. הַמְחַבֵּר אָזֵיל לְשִׁיטָתוֹ בְּסִימָן רנ״ג סוֹף סָעִיף א׳, אֲבָל לְדַעַת הָרַמ״א שָׁם בְּהַגָּ״ה אֲפִלּוּ שׁוּלֵי הַקְּדֵרָה נוֹגְעִין בְּגֶחָלִים גַּם כֵּן שָׁרֵי, כֵּיוָן שֶׁהַקְּדֵרָה מְגֻלָּה לְמַעְלָה וְאֵין טָמוּן בִּכְלִי גְּדִים (מב) רָחָב. הוּא הַדִּין כְּשֶׁנּוֹתַן עַל פִּי הַקְּדֵרָה (מג) דֶּרֶךְ רָחָב בְּעִנְיָן (מ) שֶׁהַבְּגָדִים שֶׁמְּכֻסֶּה מִלְמַעְלָה לֹא יִגְּעוּ בְּצִדֵּי הַקְּדֵרָה: (מג) אֵין כָּאן הַטְמָנָה. וְהִנֵּה כָּל זֶה כְּשֶׁיֵּשׁ אֵשׁ בַּכִּירָה, אֲבָל אִם אֵין אֵשׁ בַּכִּירָה כְּלָל (מפ) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין לֶאֱסֹר לְהַעֲמִיד קְדֵרָה עָלֶיהָ וּלְכִסּוֹתָהּ בִּבְגָדִים, דְּאַף שֶׁחַם הַכִּירָה שֶׁתַּחְתֶּיהָ גַּם כֵּן גְּדוֹל וּמוֹסִיף הֶבֶל מִכָּל מָקוֹם שָׁרֵי, דְּדַוְקָא עַל גַּבֵּי גֶּפֶת וְכַדּוֹמֶה אָסְרוּ מִשּׁוּם דְּרָאוִי לְהַטְמִין בְּתוֹכָהּ וְגָזְרוּ שֶׁמָּא יַטְמִין בְּרֶמֶץ, אֲבָל הָכָא אֵין רָאוִי לְהַטְמִין בְּתוֹךְ הַקֶּרֶקַע שֶׁל הַכִּירָה הִלְכָךְ לֵיכָא לְמִיחַשׁ לְמִידִי. וְגַם מִטַּעַם אַחֵר יֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא לְגָפֶת, דְּגֶפֶת מוֹסִיף הֶבֶל בְּצַעְצוּמוֹ, אֲבָל כִּירָה אֵין חַמָּהּ אֶלָּא מֵחֲמַת הָאֵשׁ וּכְכָל שָׁעָה מִתְקָרֵר וְהוֹלֵךְ. (מפ) [ג]וְיֵשׁ שֶׁחוֹשְׁשִׁין בָּזֶה לְהַחְמִיר, אֶלָּא אִם כֵּן מְנִיחַ כְּלִי אוֹ דֶּרֶךְ רָחָב עַל הַקְּדֵרָה וְאַחַר כָּךְ מְכַסֶּה אוֹתָהּ בִּבְגָדִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְמִחוֹת בְּיַד הַנּוֹהֲגִין לְהָקֵל. וְעַל פִּי זֶה תֵּדַע דְּמַה שְּׁנוֹהֲגִין לְהַעֲמִיד קַאוָו״י אוֹ תַּבְשִׁיל בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם (מג) עַל הַתַּנּוּר מִלְמַעְלָה וּמְכַסִּין אוֹתָן בִּבְגָדִים, דְּאַף שֶׁלֹּא יָפָה הֵם עוֹשִׂין לְדַעַת פּוֹסְקִים הַמַּחְמִירִין מִפְּנֵי שֶׁחַם הַתַּנּוּר מוֹסִיף הֶבֶל אֶלָּא אִם כֵּן יַנִּיחַ אֵיזֶה דֶּרֶךְ רָחָב עַל הַקְּדֵרָה, מִכָּל מָקוֹם אֵין לְמִחוֹת בָּם דְּיֵשׁ לָהֶם עַל מָה שֶׁיִּסְמְכוּ וְכַנַּ״ל. אָמְנָם אִם נוֹתֵן חוֹל עַל גַּבֵּי הַתַּנּוּר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַטְמִין כֻּלּוֹ בְּתוֹכוֹ רַק שֶׁשּׁוּלֵי הַקְּדֵרָה עוֹמְדִים בַּחוֹל וּלְמַעְלָה מְכֻסֶּה בִּבְגָדִים עַל גַּבֵּי הַקְּדֵרָה בְּוַדַּאי אָסוּר, שֶׁחוֹל הוּא מֵהַדְּבָרִים הַמּוֹסִיפִים הֶבֶל וְגָזְרִינַן שֶׁמָּא יַטְמִין בּוֹ כֻּלּוֹ. וְאִם כּוֹפֶה כְּלִי רָחָב אוֹ מְכֻסֶּה בִּבְגָדִים עַל גַּבֵּי הַקְּדֵרָה בְּוַדַּאי אָסוּר, שֶׁחוֹל הוּא מֵהַדְּבָרִים הַמּוֹסִיפִים הֶבֶל וְגָזְרִינַן שֶׁמָּא יַטְמִין בּוֹ כֻּלּוֹ. וְאִם כּוֹפֶה כְּלִי רָחָב אוֹ שְׁנֵי כֵלִים זֶה עַל זֶה וּמְכַסֶּה בִּבְגָדִים מִלְמַעְלָה, מֻתָּר אַף שֶׁמְּעַמִּידוֹ עַד חֲצִיוֹ בְּחוֹל [חַיֵּי אָדָם (ח״ב) בְּכְלָל כ׳ (סכ״ב)]: (מד) וְכֵן מֻתָּר וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ עַד הַשְׁתָּא מַיִירֵי לְעִנְיַן כִּירָה, וְעַתָּה בָּא לְפָרֵשׁ דִּגַם בְּתַנּוּר מֻתָּר לִתֵּן קְדֵרָה מִבְּעוֹד יוֹם [וְאַף שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְקָטוּם כֵּיוָן שֶׁנּוֹתֵן עָלֶיהָ דֶּרֶךְ רָחָב וּמְכֻסֶּה בִּבְגָדִים מִלְמַעְלָה, מֻתָּר אַף שֶׁמְּעַמִּידוֹ עַד חֲצִיוֹ בְּחוֹל [חַיֵּי אָדָם (ח״ב) בְּכְלָל כ׳ (סכ״ב)]: (מד) וְכֵן מֻתָּר וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ עַד הַשְׁתָּא מַיִירֵי לְעִנְיַן כִּירָה, וְעַתָּה בָּא לְפָרֵשׁ דִּגַם בְּתַנּוּר מֻתָּר לִתֵּן קְדֵרָה מִבְּעוֹד יוֹם [וְאַף שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְקָטוּם כֵּיוָן שֶׁנּוֹתֵן בְּהּ חֲתִיכָה חַיָּה לֹא חִיְּישִׁינַן לְחַתּוּי, וְהוּא הַדִּין אִם הִיא מְבֻשֶּׁלֶת כָּל צָרְכָּהּ, דְּאִי לָאו הָכִי אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁהָיָה וְכַנַּ״ל בְּרֵישׁ סָעִיף א׳], דְּאַף שֶׁהַקְּדֵרָה כֻּלָּהּ נְתוּנָה בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר וּמְכֻסֶּה אֶת פִּי הַתַּנּוּר גַּם כֵּן כְּבָר אֲמַרְתִּי מוֹסִיף הֶבֶל עַל יְדֵי חֹם הַתַּנּוּר, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין שָׁם הֶבֶל הַטָּמְנָה עַל זֶה וְשָׁרֵי כֵּיוָן שֶׁאֵין הַבְּגָדִים נוֹגְעִין בַּקְּדֵרָה: (מה) וְהוּא שֶׁלֹּא תְּהֵא וְכוּ׳. דְּאִם הָיוּ שׁוּלֶיהָ נוֹגְעִין בַּגֶּחָלִים סְבִירָא לֵיהּ לְהַמְחַבֵּר דְּמַחֲמַת זֶה גּוּפָא מִקְרֵי מַטְמִין בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל וְאָסוּר, וְהָרַמ״א שָׁם בְּהַגָּ״ה סְבִירָא לֵיהּ דְּעַל יְדֵי זֶה לֹא חָשִׁיב הַטְמָנָה עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הַלָּכָה

צוֹנְנִין אַפּוּקֵי דְּקוּמְקוּמָא דְּחַמִּין וְאָסַר לֵיהּ מִשּׁוּם דְּמוֹלִיד חֹם וְהַיְנוּ כְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל, הֵרֵי דְּבַמּוֹסִיף הֶבֶל אֲסוּר אֲפִלּוּ צוֹנֵן עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרֵיהֶן. וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע דְּלֹא הֵנִי כְּמוֹסִיף הֶבֶל מִמָּשׁ, דְּאִי הָכִי אֲפִלּוּ מִבְּעוֹד יוֹם אָסוּר וְהָאֵיךְ פָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְקַמָּן בְּרֵישׁ (ס״א) דְּמִבְּעוֹד יוֹם מֻתָּר, וְכֵן מוּכָח בְּהַגְרָ״א שָׁם בְּהֶדְיָא דְּלֹא אָסוּר אֶלָּא בְּשַׁבָּת, וּמִשְּׁמַע שָׁם דְּלֹא מִיקְרֵי מוֹסִיף הֶבֶל אֶלָּא הַבָּנוּי דְּמִשּׁוּם שֶׁמּוֹלִיד חֹם בְּדָבָר הַקָּר שֶׁזִּיהוּהוּ רַבָּנָן לְעִנְיָן זֶה כְּמוֹסִיף הֶבֶל דְּהַיְינוּ אָסוּר עַל כָּל פָּנִים בְּשַׁבָּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר בְּסִימָן רנ״ח (סק״א): ז * כָּל צָרְכּוֹ. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז) שֶׁכָּתַב דְּלְדַעַת יֵשׁ אוֹמְרִים אֲפִלּוּ נִתְבַּשֵּׁל כְּמַאֲכַל בֶּן דְּרוֹסַאי, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק טז) [א]שֶׁחוֹלֵק עָלָיו, וְעַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק כב) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה, וּלְכְאוֹרָה מִסְּתִירָא נִשְׁמְעִינַן דְּכִשְׁהוּי לָא בְּעִינַן דְּבְכָל זֶה הוּא דְּכָתַב הָרַמ״א נָקֵט כָּל צָרְכּוֹ לְאַשְׁמְעִינַן דְּבִקְטָנוֹת מִזֶּה אַף בִּמָּקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהָקֵל יֵשׁ לִמְחוֹת בְּיָדָם מֵאַחַר דְּגַם בְּשֶׁהִיָּה יֵשׁ דֵּעוֹת בָּזֶה עַיֵּן שָׁם:

ח * נוֹגְעִים בַּגֶּחָלִים. עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י״ח דְּמַשְׁמַע מִינֵּיהּ דִּלְדַעַת הָרַמ״א לְעֵיל בְּרֵישׁ סוֹף סָעִיף א׳ דְּסוּבַר דְּאֲפִלּוּ כְּשֶׁנּוֹגְעִים בַּגֶּחָלִים גַּם כֵּן שָׁרֵי, הוּא אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּכֻסֶּה מִלְמַעְלָה בִּבְגָדִים וּבְעִנְיָן שֶׁאֵינָם נוֹגְעִין, וּכְסָתַר אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יז) חוֹלֵק עָלָיו וְסוֹבֵר דְּכֵיוָן שֶׁהוּא מְכֻסֶּה מִלְמַעְלָה בִּבְגָדִים גַּם הָרַמ״א מוֹדֶה דְּאֵין לְהָקֵל אֶלָּא כְּשֶׁאֵין שׁוּלֵי הַקְּדֵרָה נוֹגְעִין בַּגֶּחָלִים:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ט) דְּהָא הַשְׁתָּא שְׁפִיר יְמִצָּא קְדֵרָתוֹ צוֹנֶנֶת וְרֵרְתִּיחָנָּהּ וְכַנַּ״ל (סק״א): ח (ט) לְעֵיל בְּסִימָן רנ״ג סָעִיף א׳: (לו) כֵּן מְבֹאָר בְּתוֹסְפוֹת (מח. ד״ה דזיתים), וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יח): (לז) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש רבינו ובענין): (מ) פְּרִישָׁה (ס״ק טז): (מא) עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י״ח בְּמַה שֶׁהֵבִיא מֵהַפּוֹסְקִים הַשְׁתָּא לְהַמְנָהֵג, וּמִשְּׁמַע דְּאֵין לְמִחוֹת בָּזֶה: (מב) דַּעַת הָרֹאשׁ בְּצַעְצוּמוֹ, וְכִמְבֹאָר בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתב רבינו וגם): (מג) וְהוּא הַדִּין אִם מַעֲמִידָהּ בְּגֻמָּא שְׁנַעֲשִׂית עַל הַתַּנּוּר אוֹ בְּתוֹךְ הַקַּאכְלִי״ן, אַף בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַגֻּמָּא אוֹ הַקַּאכְלִי״ן מְצַמְצֶמֶת לְפִי עֲרֶךְ הַקְּדֵרָה לְבַד, דְּזֶה גַּם כֵּן חָשׁוּב כְּעֵין הַטְמָנָה [עַיֵּן בְּטוּר וּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יח)], אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה קָצָת אֲוִיר מַפְסִיק בֵּין הַקְּדֵרָה לְדִקַּן הַגֻּמָּא וְהַקַּאכְלִי״ן וְאַז מֻתָּר לְכַסּוֹת אוֹתָהּ שָׁם אֲפִלּוּ בִּבְגָדִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבְשׁוּ״ע הָרַב (ס״א) כָּתַב שֶׁהֵישׁ מְקִלִּין מִתִּירִים בְּנִתְבַּשֵּׁל כְּמַאֲכַל בֶּן דְּרוֹסַאי. **ב)** וּבְשׁוּ״ע הָרַב (ס״י) פָּסַק לְהַתִּיר כְּהַמּוּג״א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רנז רנח

פִּי הַתַּנּוּר בְּבִגְדִים כֵּיוָן שֶׁאֵין הַבְּגָדִים נוֹגְעִים בַּקְּדֵרָה לָאו הַטְמָנָה הִיא וְשָׁרֵי. הַגָּה: וְהַטְמָנָה שֶׁעוֹשִׁין בְּמִדִּינוֹת אֵלּוּ שֶׁמַּטְמִינִים בְּתַנּוּר בְּטִיט, (יכ) (מז) * שָׁרֵי לְכָלֵי עַלְמָא (אור זרוע פ״ב ס׳ ס) ותרומת הדשן סימן ס״ה ואגור (סי׳ שמד)], וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן רנ״ד (ס״ק) וְיִתְבָּאֵר לְקַמָּן סוֹף סִימָן רנ״ט (ס״ו). (מח) וּמְצָנָה לְהַטְמִין לְשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל חַמִּין (יג) בְּשַׁבָּת כִּי זֶהוּ מִכְבּוֹד וְעֹנֶג שַׁבָּת, (מט) וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּדִבְרֵי הַחֲכָמִים וְאוֹסֵר אֲכִילַת חַמִּין בְּשַׁבָּת חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא אֶפִּיקוֹרוֹס הוּא ((הר״ן) [הר״ד] (כמ״ל המפלוי) פרק (במה טומנין) [כירה] (סוף מז: ד״ה ופסו), וכל בו (סי׳ נ)):

רנח שֶׁמֻּתָּר לְהָשִׁים עֶרֶב שַׁבָּת דָּבָר קַר עַל קְדֵרָה חַמָּה. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א שבת נ״א (ע״ב) לְגַרְסָת הָרִי״ף (כג:) וְהָרא״ש (פ״ד סי׳ יג).

א * אמֻּתָּר לְהָנִיחַ מִבְּעוֹד יוֹם כְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ (א) דָּבָר קַר עַל גַּבֵּי קְדֵרָה חַמָּה, (כ) * שֶׁאֵין זֶה (ג) כְּטוֹמֵן בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל:

בֵּאוּר הַלָּכָה

* **שָׁרֵי לְכוּלֵּי עָלְמָא.** עַיִן בַּמ״ז (סק״ו) **שֶׁכָּתַב דְּצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יַצְמִיד הַקְּדֵרָה אֶצֶל דְּפְנֵי הַתַּנּוּר דְּאָז נִרְאֶה כְּהַטְמָנָה וכו׳** עַיִן שָׁם וְהֵבִיאוֹ בְּבֵאוּר הַיֶּטֶב (ס״ק יב), **וְלֹא הֶעְתִּקְתִּיו כִּי כְּמֵה אַחֲרוֹנִים הִשִּׁיגוּ עָלָיו דְּאֵין זֶה קְרוֹי הַטְמָנָה כֵּיוָן שֶׁמְּגַלֶּה מִשָּׁאָר הַצְּדָדִים** [עַיִן בְּבֵנְדִי לֶשַׁע (ד״ה בט״ז ס״ק) וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ק יב) וּפְרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״ו)], וּבְפֶרֶט לְפִי הַמְבֹאָר בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק מז) דְּאַף בְּדֶרֶךְ הַטְמָנָה מַמָּשׁ אֵיתָא בְּאוֹר זָרוּעַ לְהָקֵל בְּטִיט, וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִנְיָן זֶה נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה כְּלָל:

א * **מֻתָּר לְהָנִיחַ מִבְּעוֹד יוֹם וכו׳. וְאִם הַקְּדֵרָה הַמְּחֻתֶּנֶת מֻנַּחַת עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ אִז יֵשׁ לָזֶה דִּין מוֹסִיף הֶבֶל עַל יְדֵי הָאֵשׁ** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן רנ״ז סָעִיף ח׳, **וְאָסוּר אֲפִלּוּ מִבְּעוֹד יוֹם לְכַסּוֹת עֲלֵיהֶן בְּבְגָדִים מִלְּמַעְלָה** מִשּׁוּם הַטְמָנָה, **[ב]וְאִם אֵין מְכַסֶּה בְּבְגָדִים יֵשׁ לָזֶה דִּין שְׁהוּי וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַדָּבָר קַר נִתְבַּשֵּׁל כְּמַאֲכַל בֶּן דְּרוֹסַאי מִבְּעוֹד יוֹם לְדַעַת הָרַב** לְעֵיל בְּסִימָן רנ״ג (ס״א), כֵּן כָּתַב הַמְּגַן אַבְרָהָם (סק״א) וְהַפְּרִי מְגַדִּים. וְעַיִן לְקַמָּן בְּסִימָן שי״ח בְּבֵאוּר הֲלָכָה בְּסָעִיף ר׳ (ד״ה עד שתהא):

* **שֶׁאֵין זֶה כְּטוֹמֵן וכו׳.** עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב) בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ דְּאִם עָשָׂה דֶּרֶךְ הַטְמָנָה בְּשַׁבָּת אָסוּר אֲפִלּוּ אִם אֵין הַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ, כֵּן מוֹכֵחַ בְּרַ״ן (כב. ד״ה אבל) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יוֹנָה וְהַתּוֹסֵפְתָּ בַּהַגָּרָ״א וּמִשְׁמַע שָׁם שֶׁכֵּן דַּעְתּוֹ דְּקָרוֹי הַטְמָנָה בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל כָּל הַיְכָא דְּהַחֹם נִכָּר בְּמִגַּע הַיָּד, וְכֵן מִשְׁמַע בְּאוֹר זָרוּעַ (מז) וְיֵשׁ מְקִלִּין גַּם בָּזֶה דְּהָא טוּחַ בְּטִיט וְלֹא אָתֵי לְחַתּוּיֵי וְכֵן מַשְׁמַע בְּאוֹר זָרוּעַ (מז) א]וְטוֹב לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה, וְגַם מִטַּעַם אַחֵר כֵּן יִשָּׁאֵרוּ הַגַּחָלִים לוֹחֲשׁוֹת עַד לְמָחָר וְלֹא יוּכַל לְהָסִיר הַקְּדֵרָה מִשָּׁם וּכְדִלְעֵיל בְּרנ״ג סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה. וְעַל כָּל פָּנִים בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לְהָטִיחַ הַפְּתִימָה בְּטִיט בְּוַדַּאי אָסוּר לְהַטְמִין הַקְּדֵרָה בְּתוֹךְ הַגַּחָלִים אֲפִלּוּ אִם הַקְּדֵרָה כְּבָר מְבֻשָּׁל כָּל צָרְכּוֹ: **(מח) וּמְצֻוֶּה לְהַטְמִין לְשַׁבָּת.** אֲבָל מִי שֶׁמַּזִּיק לוֹ הַחַמִּין (מח) מֻתָּר לֶאֱכֹל צוֹנֵן: **(מט) וְכָל מִי וכו׳.** וּבְיָמֵינוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מָצוּי קִלְקוּל גָּדוֹל עַל יְדֵי אֵלּוּ שְׁפוֹרְשִׁין עַצְמָם בְּשִׁאט נֶפֶשׁ מִמְּצוֹת אֲכִילַת חַמִּין בְּשַׁבָּת, שֶׁבָּאִין לְבַסּוֹף עַל יְדֵי זֶה לִידֵי אִסּוּר שְׁמִצְוִין לְאֵינָם יְהוּדִים שֶׁיְּחַמּוּ עֲבוּרָן חַמִּין בְּשַׁבָּת, וְכַמָּה פְּעָמִים יָבֹאוּ עַל יְדֵי זֶה גַּם לִידֵי אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא שֶׁל שְׁלשָׁה אָבוֹת מְלָאכוֹת, וְהַן בְּשׁוּל וְהַבְעָרָה וְכִבּוּי, שֶׁמַּעֲמִידִין אֶת הַכְּלִי עִם הַכְּלִי עַל הַמּוֹלְיאָר [וּבְלְשׁוֹנֵנוּ סַאמָאוָוא״ר] בְּשָׁעָה שֶׁהַגַּחָלִים בּוֹעֲרוֹת הֲרֵי בְּשׁוּל, וּבְכָל פַּעַם כְּשֶׁנּוֹטֵל אֶת הַכְּלִי מֵעָלָיו וּמַחֲזִירוֹ אַחַר כָּךְ הוּא עוֹבֵר עַל מַבְעִיר וּמְכַבֶּה, דִּבְשָׁעָה שֶׁהַכְּלִי עוֹמֵד עָלָיו מִתְכַּבֶּה הָאֵשׁ בִּמְקָצָת, וּבַהֲסִירוֹ מִתְבַּעֲרִים הַגַּחָלִים, וְהָעוֹשֶׂה כֵּן בְּמֵזִיד הוּא פָּסוּל לְעֵדוּת וְלִשְׁבוּעָה מִן הַתּוֹרָה וּמַכְרִיזִין אֶת נַפְשׁוֹ מֵאֲרָץ הַחַיִּים, כִּי הִיא עֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ (מט) כָּרֵת וּסְקִילָה, וְכָל בַּעַל נֶפֶשׁ לֹא יָסוּר מִמִּנְהָג יִשְׂרָאֵל לְהַטְמִין חַמִּין עַל שַׁבָּת וּלְקַיֵּם מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת כַּאֲשֶׁר נָהֲגוּ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם ר׳שומר מִצְוַה׳ וכו׳. וְזֶה לְשׁוֹן בַּעַל הַמָּאוֹר בְּפֶרֶק כִּירָה (טז: ד״ה ואם), כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל חַמִּין וכו׳, וְצָרִיךְ לְהַזְמִין, לְבַשֵּׁל לְהַטְמִין, וּלְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וּלְהַשְׁמִין, הוּא הַמַּאֲמִין, וְזוֹכֶה לְקֶץ הַיָּמִין, עַיִן שָׁם עוֹד:

א (א) דָּבָר קַר. וַאֲפִלּוּ הוּא (ג) דָּבָר חַי וְיִתְבַּשֵּׁל עַתָּה עַל יְדֵי חֹם הַקְּדֵרָה שֶׁתַּחְתֶּיהָ גַּם כֵּן שָׁרֵי, כֵּיוָן שֶׁמַּנִּיחַ מִבְּעוֹד יוֹם: **(ב) שֶׁאֵין זֶה כְּטוֹמֵן וכו׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ (ג) כְּשֶׁהָא הַכְּלִי וְהַקְּדֵרָה בִּבְגָדִים וּבְוַדַּאי נִתּוֹסֵף חֹם עַל הַדָּבָר קַר עַל יְדֵי הַקְּדֵרָה אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי דְּלֹא חָשִׁיב

בַּאֵר הֵיטֵב

וְאִם מַזִּיק לוֹ הַחַמִּין מֻתָּר לֶאֱכֹל צוֹנֵן. מַשֶּׁה מֹשֶׁה (סי׳ תמ):

א (ג) כְּטוֹמֵן. לֹא יָפֶה עוֹשִׂים שֶׁבְּיָמוֹת הַחֹרֶף לוֹקְחִים כְּלִי עִם מַשְׁקֶה וְתוֹחֲבִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת לְתוֹךְ כְּלִי מָלֵא מַיִם חַם שֶׁתְּפִיג צִנָּתוֹ וְאַחַר כָּךְ שׁוֹתִין הַמַּשְׁקֶה, שֶׁזֶּהוּ דֶּרֶךְ הַטְמָנָה מַמָּשׁ כֵּיוָן שֶׁכָּלוֹ טָמוּן בְּתוֹכוֹ וְהַטְמָנָה אָסוּר אֲפִלּוּ לִזְמַן מוּתָּר, וְעִקַּר טַעַם הַהֶתֵּר כָּאן כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ טָמוּן בְּתוֹכוֹ מַמָּשׁ רַק מֻנָּח עָלָיו. ט״ז (סק״א) עַיִן שָׁם. [וְכַסָּפָר אַלִּיָּה רַבָּה (סק״ג) חוֹלֵק עָלָיו וּמַתִּיר אַף בְּכָלוֹ טָמוּן בְּתוֹכוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא כְּלִי שֵׁנִי וְאִם כֵּן אֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל, וּבְסָעִיף ו׳ סִימָן רנ״ז מְבֹאָר דְּמַתִּיר לְהַטְמִין בְּשַׁבָּת בְּאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(מו) וְטָחִין פִּי הַתַּנּוּר בְּטִיט. הַגָּה (מד) לְעִנְיַן הַטְמָנָה אֵין צָרִיךְ כְּלָל טִיחַ בְּטִיט גַּם לְהָרַמְ״א, אֶלָּא דְּכָא לוֹמַר דִּבְטִיחַ שָׁרֵי בְּכָל עִנְיָן אֲפִלּוּ אֵין נוֹתֵן בָּהּ חֲתִיכָה חַיָּה אִסּוּר בְּזֶה לְהָנִיחַ הַקְּדֵרָה בְּתַנּוּר בְּתַחְתִּלַּת בְּשׁוּל, דִּבְלֹא טִיחַ הָיָה אִסּוּר בְּזֶה לְהָנִיחַ הַקְּדֵרָה בְּתַנּוּר שֶׁאֵינוֹ גָּרוּף וְקָטוּם מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ חִתּוּי וּבְטִיחַ שָׁרֵי. וְדַע דִּמְבֹאָר לְעֵיל (סי׳ רנד ס״ח ובמשנ״ב ס״ק מה) דְּדַוְקָא בְּבָשָׂר כְּשֶׁהוּא חַי אֵין בּוֹ חֲשַׁשׁ חִתּוּי דְּעַל יְדֵי חִתּוּי לֹא יִתְבַּשֵּׁל שֶׁיְּהֵא רָאוּי לֶאֱכֹל לְצָרְכּוֹ הַלַּיְלָה, אֲבָל פִּשְׁטִיד״א אוֹ מִינֵי קְטָנִיּוֹת אוֹ מִינֵי בְּצָק מְמַהֲרִין לְהִתְבַּשֵּׁל וְאַף כְּשֶׁנּוֹתְנָן סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה כְּשֶׁהֵן חַיִּין יֵשׁ בּוֹ חֲשַׁשׁ חִתּוּי מִשְּׁחֲשֵׁכָה כְּדֵי לְמַהֵר בְּשׁוּלָן לְצָרְכּוֹ סְעוּדַת הַלַּיְלָה, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַתַּנּוּר טוּחַ בְּטִיט, וּבִמְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לְטוּחַ הַתַּנּוּר בְּטִיט אָסוּר לִתֵּן מִינִים אֵלּוּ בְּתַנּוּר סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה אִם לֹא נָתַן בָּהֶן חֲתִיכַת בָּשָׂר חַי, אֲבָל אִם כֵּן יֵשׁ שְׁהוּת שֶׁיִּתְבַּשֵּׁל עַל כָּל פָּנִים מִבְּעוֹד יוֹם כְּמַאֲכַל בֶּן דְּרוֹסַאי אוֹ שֶׁיְּכַסֶּה הַגַּחָלִים בְּאֵפֶר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רנ״ג (ס״א): **(מז) שָׁרֵי לְכוּלֵּי עָלְמָא.** וַאֲפִלּוּ עַל פִּי כֵן (מה) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יַטְמִין הַקְּדֵרָה בַּתַּנּוּר בְּתוֹךְ הַגַּחָלִים מִכָּל צַד, דְּקְרוֹי הַטְמָנָה בְּדָבָר הַמּוֹסִיף הֶבֶל מַחֲמַת הַגַּחָלִים גּוֹפָא. (מו) וְיֵשׁ מְקִלִּין גַּם בָּזֶה דְּהָא טוּחַ בְּטִיט וְלֹא אָתֵי לְחַתּוּיֵי וְכֵן מַשְׁמַע בְּאוֹר זָרוּעַ (מז) א]וְטוֹב לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה, וְגַם מִטַּעַם אַחֵר כֵּן יִשָּׁאֲרוּ הַגַּחָלִים לוֹחֲשׁוֹת עַד לְמָחָר וְלֹא יוּכַל לְהָסִיר הַקְּדֵרָה מִשָּׁם וּכְדִלְעֵיל בְּרנ״ג סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה. וְעַל כָּל פָּנִים בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לְהָטִיחַ הַפְּתִימָה בְּטִיט בְּוַדַּאי אָסוּר לְהַטְמִין הַקְּדֵרָה בְּתוֹךְ הַגַּחָלִים אֲפִלּוּ אִם הַקְּדֵרָה כְּבָר מְבֻשָּׁל כָּל צָרְכּוֹ: **(מח) וּמְצֻוֶּה לְהַטְמִין לְשַׁבָּת.** אֲבָל מִי שֶׁמַּזִּיק לוֹ הַחַמִּין (מח) מֻתָּר לֶאֱכֹל צוֹנֵן: **(מט) וְכָל מִי וכו׳.** וּבְיָמֵינוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מָצוּי קִלְקוּל גָּדוֹל עַל יְדֵי אֵלּוּ שְׁפוֹרְשִׁין עַצְמָם בְּשִׁאט נֶפֶשׁ מִמְּצוֹת אֲכִילַת חַמִּין בְּשַׁבָּת, שֶׁבָּאִין לְבַסּוֹף עַל יְדֵי זֶה לִידֵי אִסּוּר שְׁמִצְוִין לְאֵינָם יְהוּדִים שֶׁיְּחַמּוּ עֲבוּרָן חַמִּין בְּשַׁבָּת, וְכַמָּה פְּעָמִים יָבֹאוּ עַל יְדֵי זֶה גַּם לִידֵי אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא שֶׁל שְׁלשָׁה אָבוֹת מְלָאכוֹת, וְהַן בְּשׁוּל וְהַבְעָרָה וְכִבּוּי, שֶׁמַּעֲמִידִין אֶת הַכְּלִי עִם הַכְּלִי עַל הַמּוֹלְיאָר [וּבְלְשׁוֹנֵנוּ סַאמָאוָוא״ר] בְּשָׁעָה שֶׁהַגַּחָלִים בּוֹעֲרוֹת הֲרֵי בְּשׁוּל, וּבְכָל פַּעַם כְּשֶׁנּוֹטֵל אֶת הַכְּלִי מֵעָלָיו וּמַחֲזִירוֹ אַחַר כָּךְ הוּא עוֹבֵר עַל מַבְעִיר וּמְכַבֶּה, דִּבְשָׁעָה שֶׁהַכְּלִי עוֹמֵד עָלָיו מִתְכַּבֶּה הָאֵשׁ בִּמְקָצָת, וּבַהֲסִירוֹ מִתְבַּעֲרִים הַגַּחָלִים, וְהָעוֹשֶׂה כֵּן בְּמֵזִיד הוּא פָּסוּל לְעֵדוּת וְלִשְׁבוּעָה מִן הַתּוֹרָה וּמַכְרִיזִין אֶת נַפְשׁוֹ מֵאֲרָץ הַחַיִּים, כִּי הִיא עֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ (מט) כָּרֵת וּסְקִילָה, וְכָל בַּעַל נֶפֶשׁ לֹא יָסוּר מִמִּנְהָג יִשְׂרָאֵל לְהַטְמִין חַמִּין עַל שַׁבָּת וּלְקַיֵּם מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת כַּאֲשֶׁר נָהֲגוּ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם ר׳שומר מִצְוַה׳ וכו׳. וְזֶה לְשׁוֹן בַּעַל הַמָּאוֹר בְּפֶרֶק כִּירָה (טז: ד״ה ואם), כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל חַמִּין וכו׳, וְצָרִיךְ לְהַזְמִין, לְבַשֵּׁל לְהַטְמִין, וּלְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת וּלְהַשְׁמִין, הוּא הַמַּאֲמִין, וְזוֹכֶה לְקֶץ הַיָּמִין, עַיִן שָׁם עוֹד:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מד) הוּא מִפְּנֵי אַבְרָהָם (ס״ק יט) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים, וּמְבֹאָר כָּל זֶה בְּסִימָן רנ״ג (ס״א) וְרנ״ד (ס״ה): (מה) וְכֵן אִיתָא בְּאוֹר זָרוּעַ בְּהָדְיָא, וְהַקָּרוֹב אֲלַי שְׁאִלּוּ רָאוּ הַמַּחְמִירִין אֶת דִּבְרֵי הָאוֹר זָרוּעַ לֹא הָיוּ מַחְמִירִים: (מו) כִּי גַּם הַפְּרִי מְגַדִּים בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם (ס״ק יט) נִשְׁאַר בְּסָפֵק בָּזֶה: (מז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ): (מח) סְקִילָה בְּהַתְרָאָה, וְכָרֵת אִם הוּא בְּמֵזִיד בְּלִי הַתְרָאָה:

א (ג) כְּטוֹמֵן מִשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כלי) וּפְשׁוּט: **(ג)** כֵּן מִשְׁמַע בְּסָפֵר תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״א) דְּלִפְי טַעַם הַבַּיִת יוֹסֵף שֶׁהִתְפֵּק בְּט״ז (סק״א) אֲפִלּוּ בְּאֹפֶן זֶה שָׁרֵי, וְכֵן מוֹכֵחַ בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי״ב) כתב: ואם התנור טוח בטיט סביב כיסויו מותר בכל ענין אף בהטמנה ממש (בתוך הגחלים) שאז אין לחוש לחיתוי. **ב]** כתב בשו״ע הרב (קו״א סק״א) שלא העתיק דין זה משום שבהדיא מבואר בשו״ע (סי׳ שיח ס״ח) להקל בזה כיון שהקדרה מפסקת.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah